

Economische ontwikkeling van de voedingsindustrie in Vlaanderen

Economisch jaarverslag 2022

Fevia
Vlaanderen

Inhoud

Executive summary
Omzet
Investeringsen
Buitenlandse handel
Jobs
Werkgevers
Toegevoegde waarde
Concurrentiekracht
Vacatures

Kerncijfers 2022

OMZET

€ **63,2** miljard
+27,0%

INVESTERINGEN

€ **1,5** miljard
+11,9%

ARBEIDSPLAATSEN

69.500
+2,4%

VOLTIJDS EQUIVALENTEN

57.420
+3,2%

WERKGEVERS

3.200
+0,3%

EXPORT

€ **28,6** miljard
+18,0%

IMPORT

€ **24,0** miljard
+20,6%

HANDELSBALANS

€ **4,6** miljard
+5,9%

Executive summary

Omzet

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van Vlaanderen (23% van de totale industriële omzet)

Omzet van de Vlaamse voedingsbedrijven op de Belgische markt stijgt met 36%

Omzet groeit vooral door een prijseffect

Investeringsen

De voedingsindustrie is de grootste industriële investeerder in Vlaanderen

Investeringsen bereiken een nieuw record

Maar... de investeringsintensiteit staat bijna op een dieptepunt

Buitenlandse handel

Positieve handelsbalans van €4,6 miljard (+6% t.o.v. 2021)

Nog 53% van de uitvoer naar de buurlanden, maar verre uitvoer wordt steeds belangrijker

De uitvoer naar de VS stijgt relatief minder; de uitvoer naar China daalt

Werkgelegenheid

70% van de arbeidsplaatsen van de Belgische voedingsindustrie ligt in Vlaanderen

De voedingsindustrie is de grootste industriële werkgever van Vlaanderen

1 op de 5 jobs in de Vlaamse industrie is er één in de voedingsindustrie

Executive summary

Werkgevers

95% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

29% van de industriële werkgevers behoren tot de voedingsindustrie

61% van de werkgevers van de Belgische voedingsindustrie bevindt zich in Vlaanderen

Toegevoegde waarde

15% van de toegevoegde waarde van de Vlaamse industrie komt van de voedingsindustrie (2de sector na de chemie)

De toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie steeg met gemiddeld 2,2% per jaar sinds 2016

De rest van de industrie doet het in 2021 veel beter (+13,1%)

Concurrentiekracht

Een werkuur kost 1/4de meer in België dan in de buurlanden

Beleidskeuzes maken elektriciteitsfactuur voedingsbedrijven 20% duurder dan in de buurlanden

Door de lasagne aan taksen draagt de Vlaamse voedingsindustrie bijna 5 miljard euro bij aan de overheidsfinanciën

Vacatures

Technische profielen zijn het meest in trek

Ontvangen vacatures in de voedings- en drankensector blijft op een zeer hoog niveau

Meer dan 1/10de van de vacatures in de voedingsindustrie betreft productieoperatoren

Omzet

Een indrukwekkend herstel

€ 63,2
miljard

+27,0%
in 2022

Voornaamste bevindingen

De voedingsindustrie is de grootste industriële sector van Vlaanderen (23% van de totale industriële omzet)

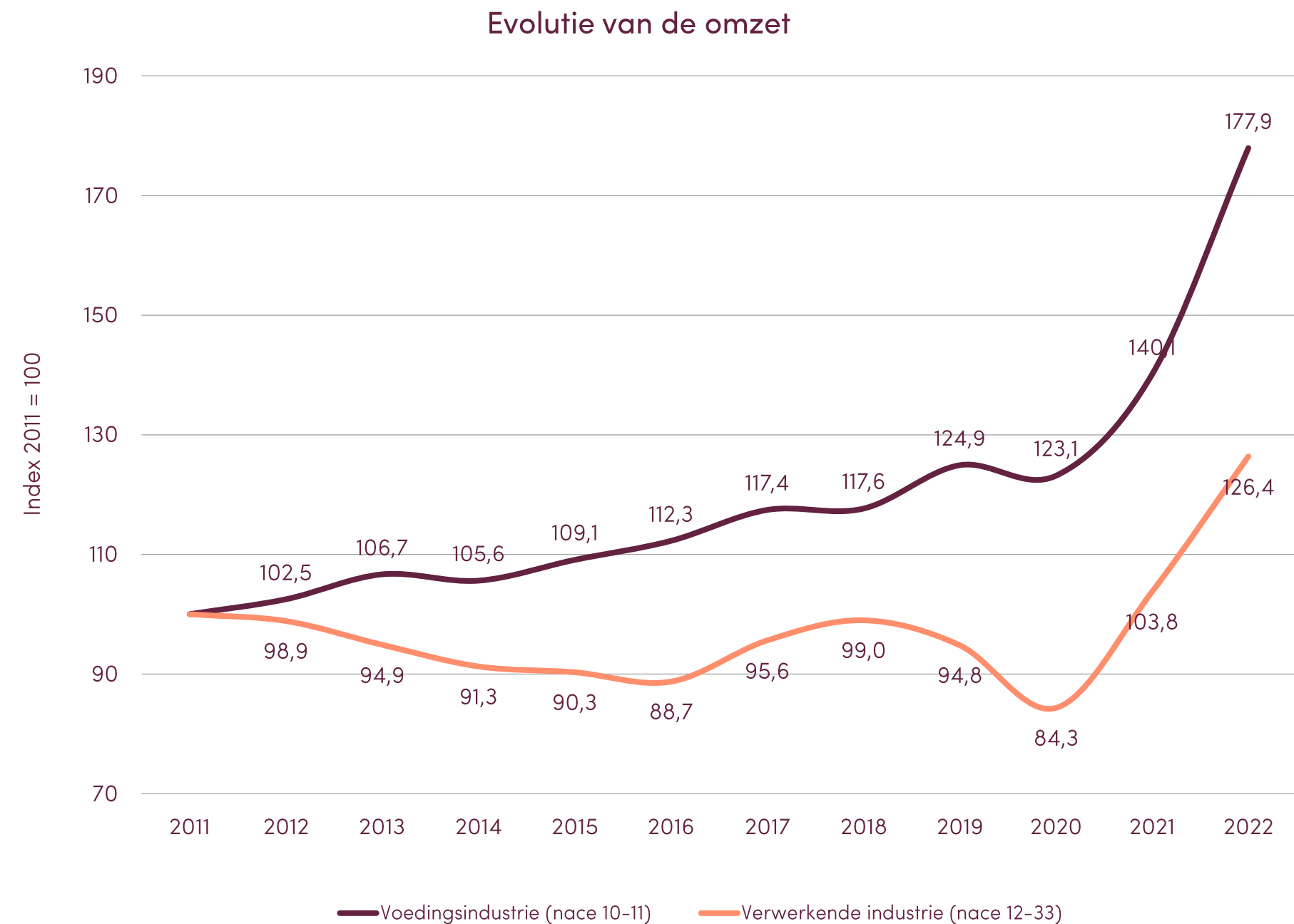
Omzet van de Vlaamse voedingsbedrijven op de Belgische markt stijgt met 36%

Omzet groeit vooral door een prijseffect

De omzet kent een uitzonderlijke stijging

De coronacrisis en de genomen gezondheidsmaatregelen hadden een negatieve impact op de voedingsindustrie. Na een groei van gemiddeld 3,4% per jaar tussen 2015 en 2019, kende het jaar 2020 een lichte vertraging met een omzetverlies van 1,4%. Maar vanaf 2021 stijgt de omzet van de voedingsindustrie echter sterk (+13,8%). En de heropleving in zet zich voort en neemt zelfs toe in 2022 (+27,0%). Deze uitzonderlijke stijging is echter uitsluitend te danken aan een prijseffect. De bedrijven zijn immers verplicht geweest om, om te overleven, een deel van de exponentiële stijging van de productiekosten (grondstoffen, energie, verpakking, transport) door te rekenen.

De rest van de verwerkende industrie presteerde ook zeer goed in 2022 (+21,8%) waarmee het een recordniveau bereikte.

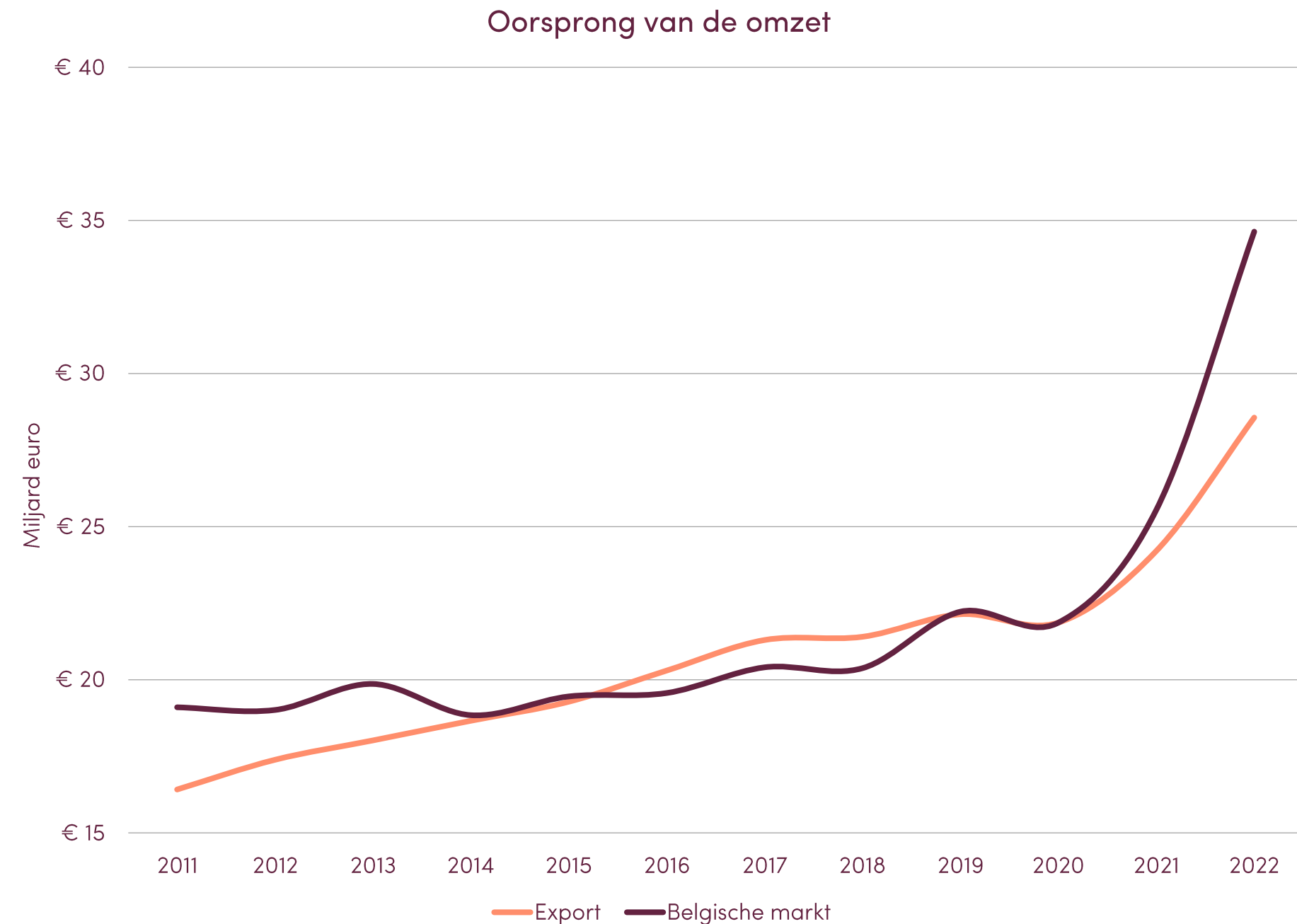

Bron: Statbel

De Belgische markt herstelt zich

Na een moeilijk jaar 2020, vooral te wijten aan de sluiting van de horecasector en de beperkingen voor de evenementensector, steeg de verkoop van Vlaamse voedingsbedrijven op de Belgische markt substantieel (+16,8% in 2021 en +35,6% in 2022). In 2022 komt 55% van de inkomsten van de Vlaamse voedingsindustrie van de Belgische markt.

In 2022 was de omzetstijging op de Belgische markt groter dan die op de exportmarkten. Toch zijn de uitvoerprijzen, gestimuleerd door de waardevermindering van de euro ten opzichte van de dollar, over het geheel genomen sterker gestegen dan die op de binnenlandse markt. Helaas heeft de vertraging van de wereldeconomie, vooral in China, gewogen op de export van onze producten.

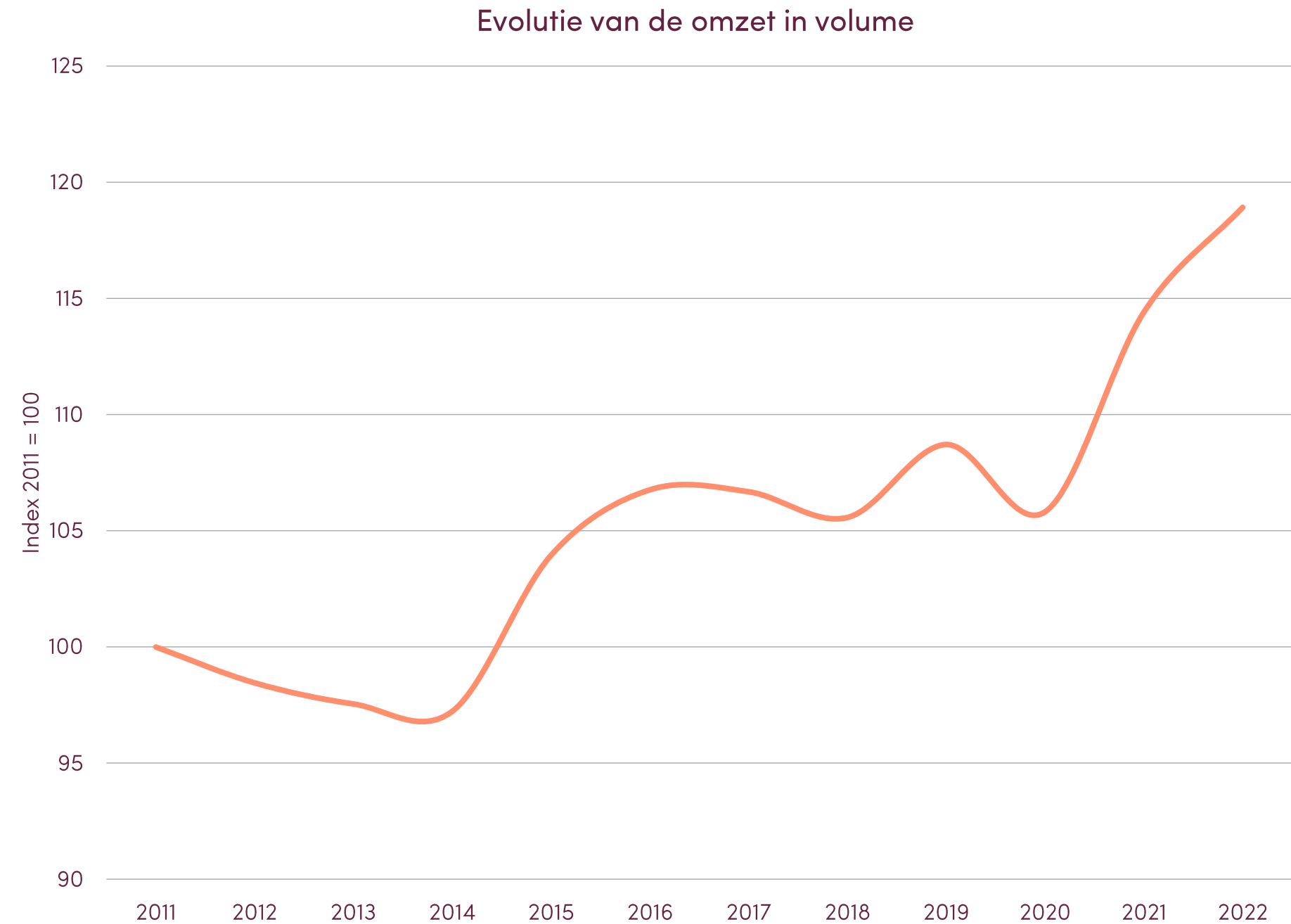

Bron: Statbel, NBB, eigen berekeningen

Omzet groeit vooral in waarde

Na tussen 2015 en 2020 min of meer stabiel te zijn gebleven, neemt de omzet in volume in 2021 indrukwekkend toe. 60% van de groei van de omzet in waarde in 2021 komt namelijk overeen met een volume-effect. Het resterende deel is toe te schrijven aan de stijging van de producentenprijzen. In 2022 is de evolutie omgekeerd. Alhoewel de omzet in volume verder stijgt (+3,9%), is de uitzonderlijke stijging van de omzet bijna exclusief toe te wijten aan een prijseffect (+22,2%).

Deze prijsstijging is het gevolg van de explosie van de productiekosten. Deze exponentiële kosteninflatie begon door het krachtige post-covid herstel en nam verder toe door de oorlog in Oekraïne.

Bron: Statbel, Eurostat, eigen berekeningen

Investeringsen

€ 1,53
miljard

+11,9%
in 2022

Nieuw record

Voornaamste bevindingen

Voedingsindustrie is de grootste industriële investeerder in Vlaanderen

Investeringsen bereiken een nieuw record

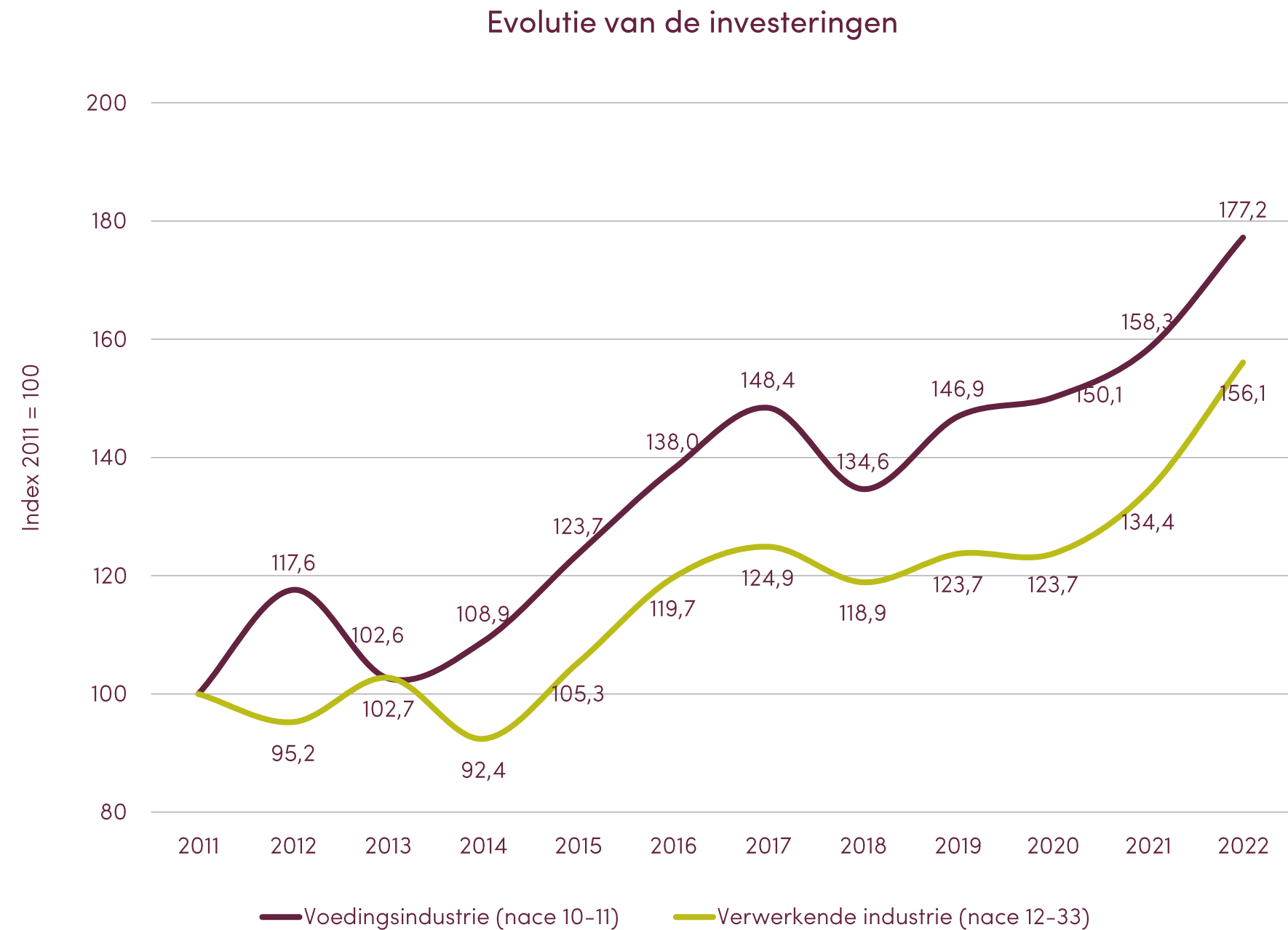
Investeringsintensiteit bijna op een dieptepunt

Investerings zitten opnieuw in de lift

In 2022 nemen de investeringen sterk toe (+11,9%) en breken ze het record van het voorgaande jaar. Maar gezien de stijging van de materiaalprijzen zou de groei van de investeringen in "kwantiteit" wel eens anders kunnen zijn.

Met een aandeel van 21,6% van de industriële investeringen in 2022, bevestigt de voedingsindustrie haar plaats binnen de sectoren die het meest investeren.

De beschikbare cijfers laten ons niet toe om er 100% zeker van te zijn dat de Vlaamse voedingsindustrie de grootste industriële investeerder is. Hoewel, het hoge bedrag en de evolutie in lijn met de rest van de industrie sinds 2014, wijzen erop dat dit inderdaad het geval is.

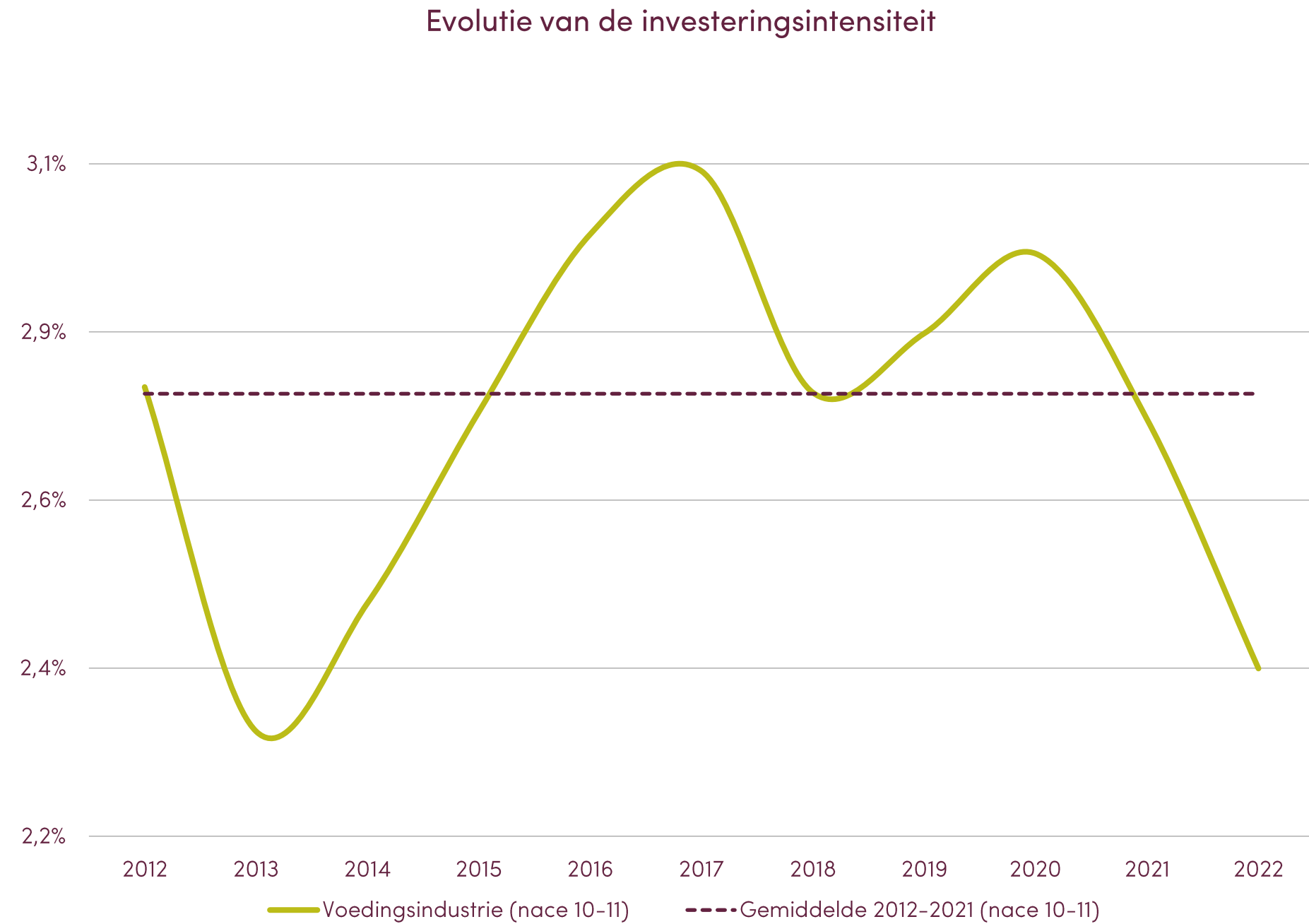

Bron: Statbel

Investeringsintensiteit zakt verder

Doordat de investeringen minder snel stegen dan de omzet, is de investeringsintensiteit (die de verhouding van de investeringen ten opzichte van de omzet meet) ook in 2022 gedaald. Dit brengt het in de buurt van het laagste niveau in de afgelopen tien jaar.

De investeringsintensiteit in de voedingsindustrie (2,42%) is in 2022 nog steeds lager dan in de rest van de verwerkende industrie (2,67%).

Bron: Statbel, eigen berekeningen

Buitenlandse handel

€ 28,6
miljard export

+18,0%
in 2022

De groei versterkt zich

Voornaamste bevindingen

Positieve handelsbalans van €4,6 miljard (+6% t.o.v. 2021)

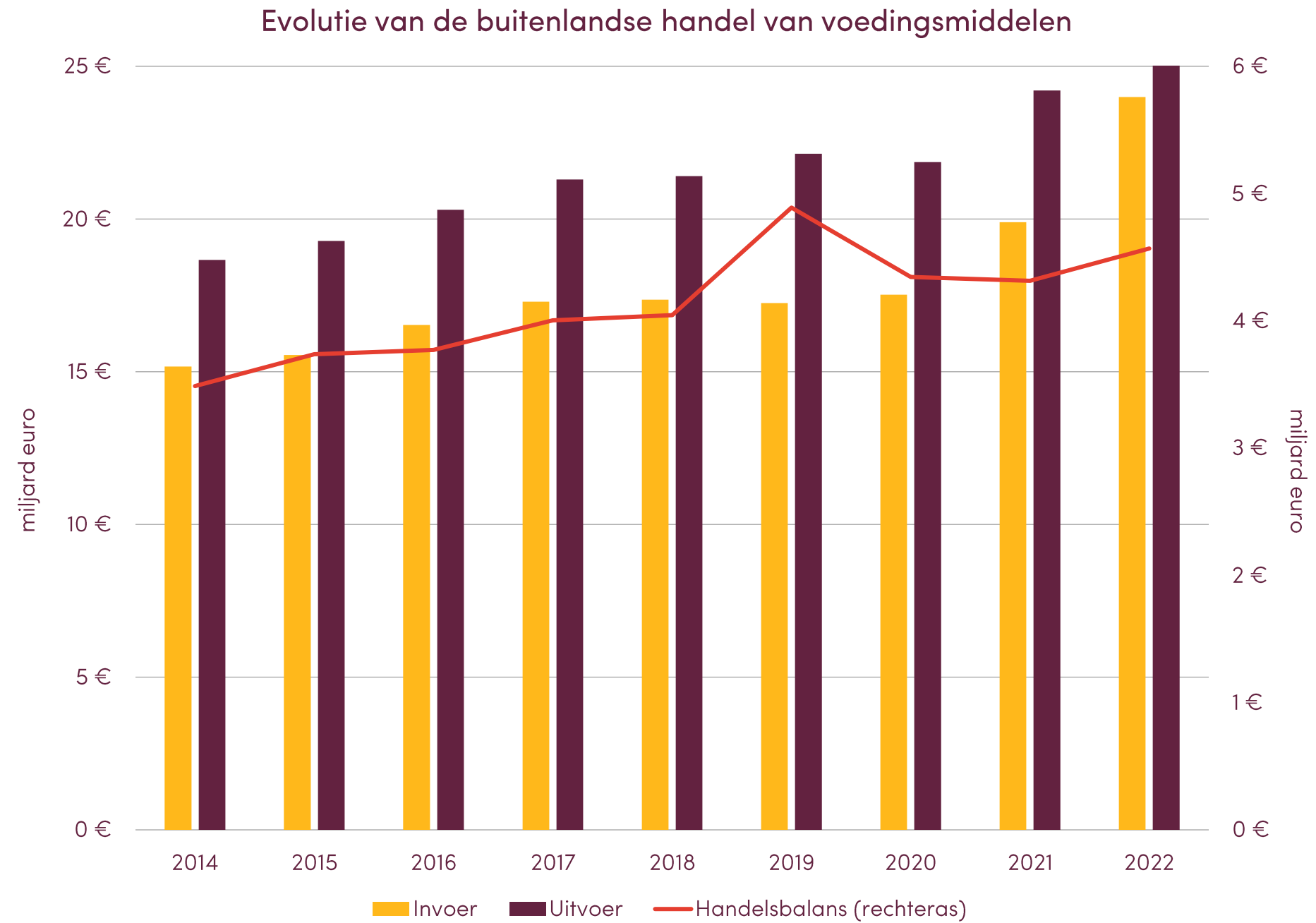
Nog 52% van de uitvoer naar de buurlanden, maar verre uitvoer wordt steeds belangrijker

De uitvoer naar de VS stijgt relatief minder; de uitvoer naar China daalt

Weer stijgende handelsbalans

In 2022 bedroeg de Vlaamse export van voeding en dranken 28,6 miljard euro. De import van deze producten had een waarde van 24,0 miljard euro, waardoor er voor voeding en dranken een handelsbalansoverschot was van 4,57 miljard euro.

De inkomsten uit export van voeding en dranken zijn met 18,0% exponentieel gestegen, na een groei van 10,7% in 2021. De waarde van de import van voeding en dranken steeg met 20,6% ten opzichte van 2021. De handelsbalans is niettemin met 5,9% gestegen, na twee jaren een daling te hebben gekend.

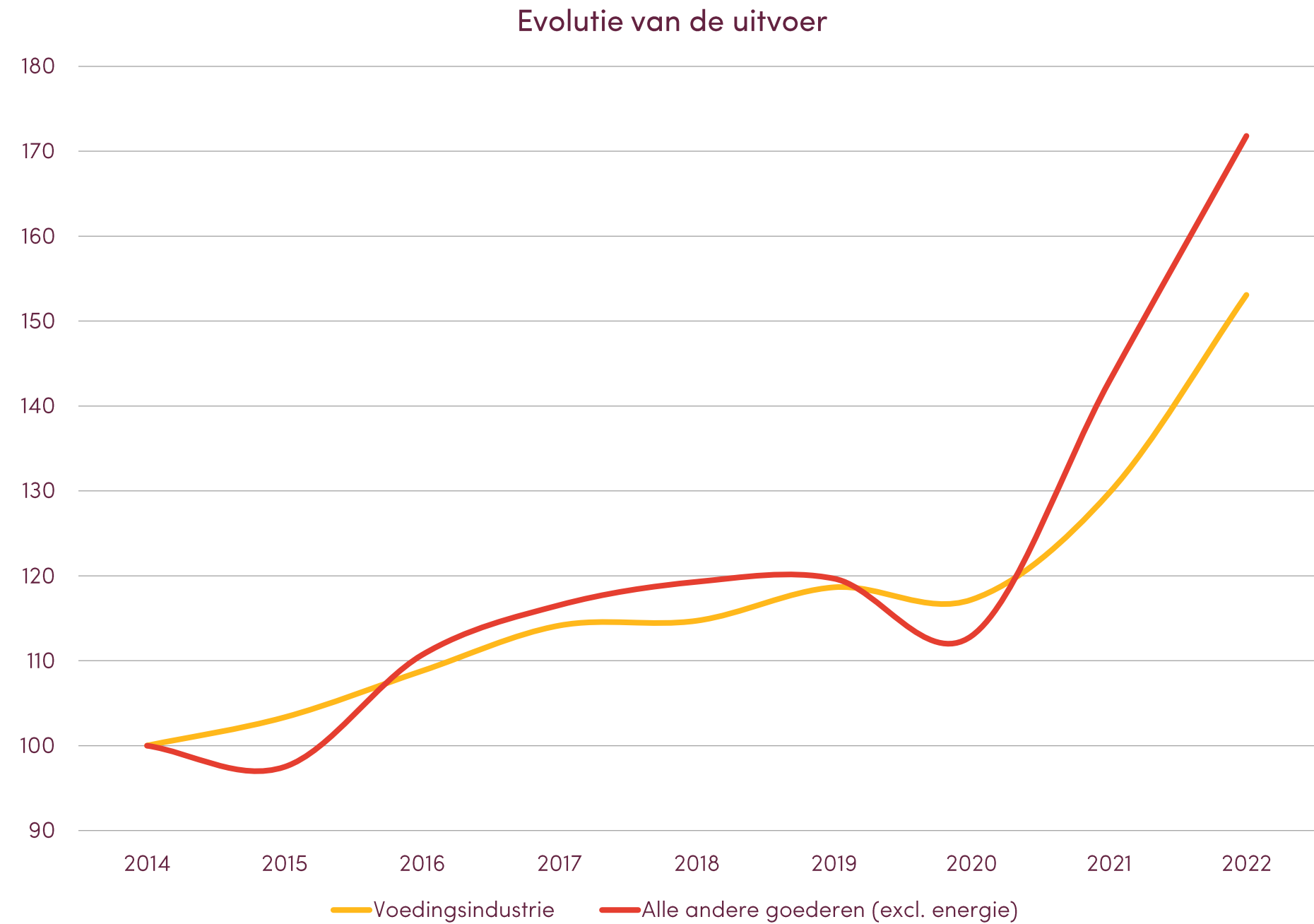

Bron: NBB

Belangrijke motor voor de Vlaamse export

De uitvoer van voedingsmiddelen is goed voor 10% van de totale Vlaamse uitvoer (excl. energie). Terwijl de export van voedingsmiddelen en dranken tussen 2014 en 2019 evenveel groeide als die van andere goederen was de export van voedingsmiddelen beter bestand tegen de schok van de coronacrisis. In 2021 en 2022 werd de Vlaamse export gestimuleerd, namelijk door farmaceutische producten.

Zonder de ruimschoots positieve handelsbalans van de voedingsindustrie zou het Vlaamse (goederen)handelsoverschot (excl. energie) meer dan gehalveerd worden.

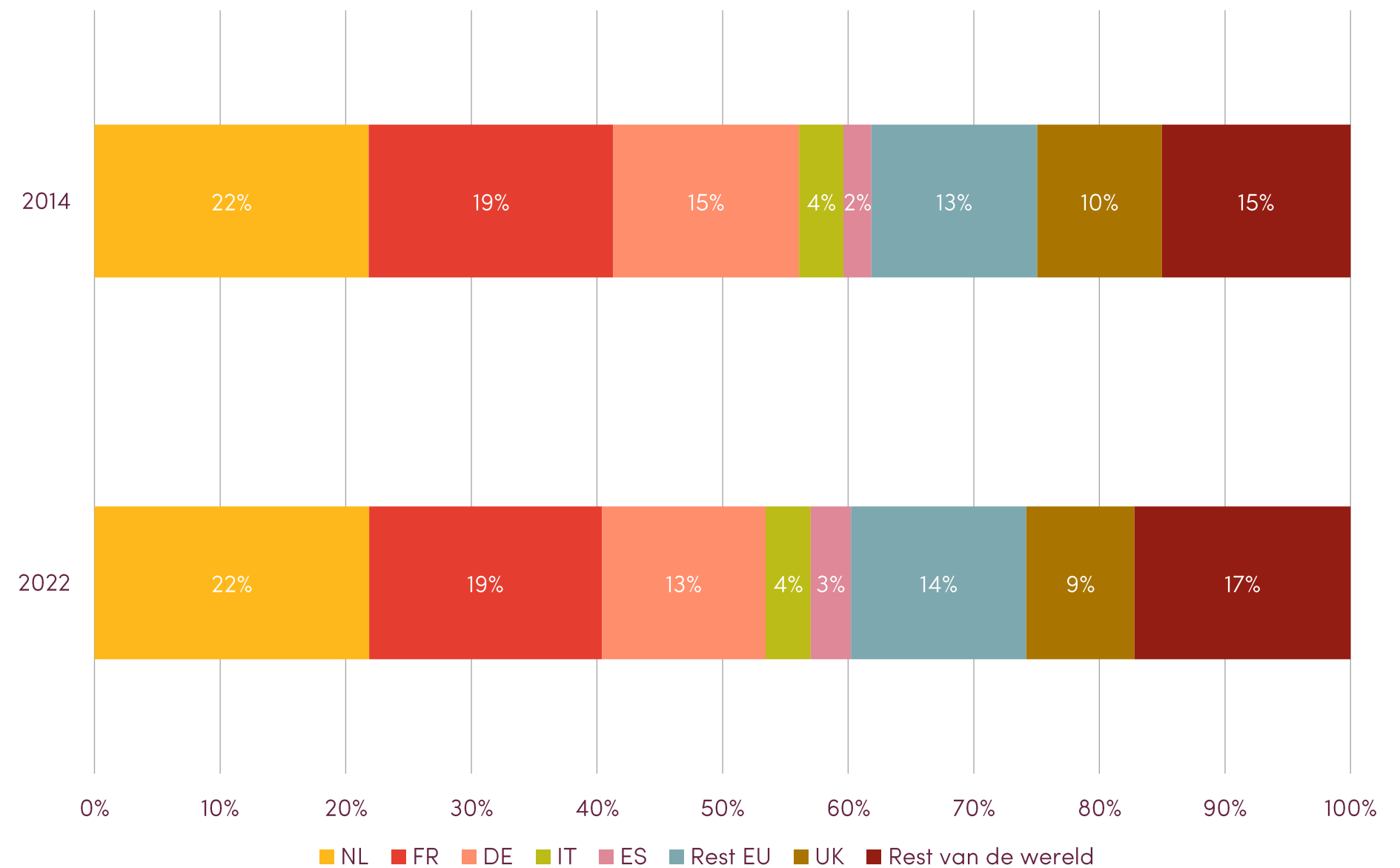

Bron: NBB

Uitvoer voornamelijk Europees

De uitvoer van de Vlaamse voedingsindustrie blijft voornamelijk gericht op de Europese Unie. Het zwaartepunt ligt bij onze directe buurlanden (NL, FR, DE) waar 53% van onze totale uitvoer naartoe gaat. De uitvoer kende in 2022 een groei van 14% naar Nederland, 12% naar Frankrijk en van 10% naar Duitsland. In vergelijking met 2014 is het aandeel van de uitvoer buiten de Europese Unie gestegen van 15,0% naar 17,2%. (excl. UK).

Geografische spreiding van de Vlaamse uitvoer
(2014 vs 2022)

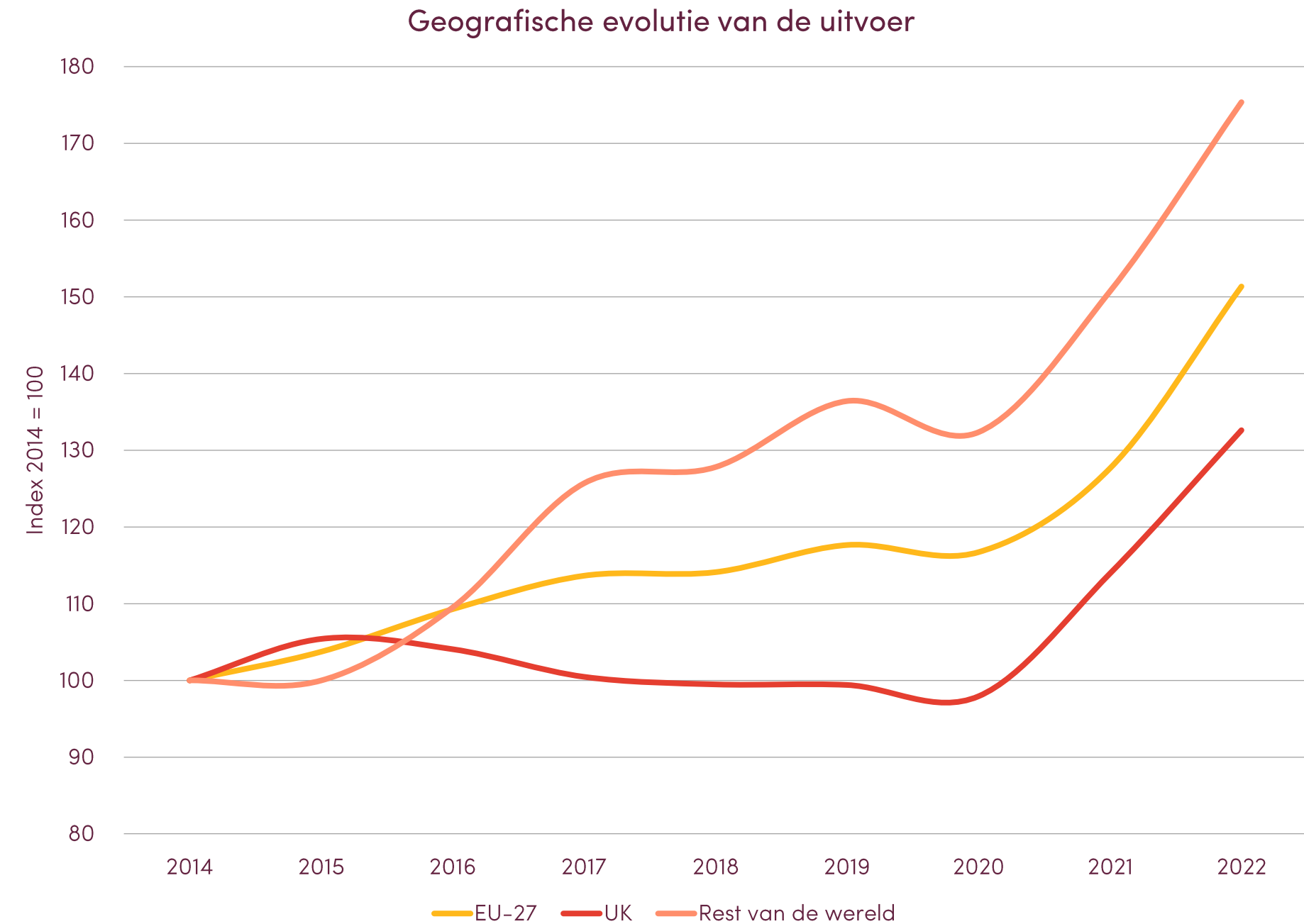

Bron: NBB

Verre uitvoer is een groeimotor

De verre uitvoer, d.w.z. de uitvoer naar landen buiten de EU-27 en het VK, is tussen 2016 en 2021 beduidend sterker gestegen dan de uitvoer naar de EU-27, uitgezonderd in het jaar 2020 waarin de verre export meer leed onder de coronacrisis. In 2022 was de groei van verre uitvoer echter lager dan die van de uitvoer binnen de Europese unie (+16,4% tegenover +18,6% voor de EU-27).

Na een vrijwel ononderbroken daling sinds het Brexit-referendum in 2016 is de uitvoer naar het VK in 2021 en 2022 spectaculair gestegen (+16% ieder jaar). Dat wijst op een zeer goede voorbereiding van onze bedrijven, in samenwerking met de verschillende stakeholders. Een deel van die groei komt echter door het feit dat sommige producten die de laatste jaren vanuit andere landen naar het VK vertrokken, nu vanuit België worden uitgevoerd (met een ingezeten onderneming betrokken), bijvoorbeeld Franse wijnen.

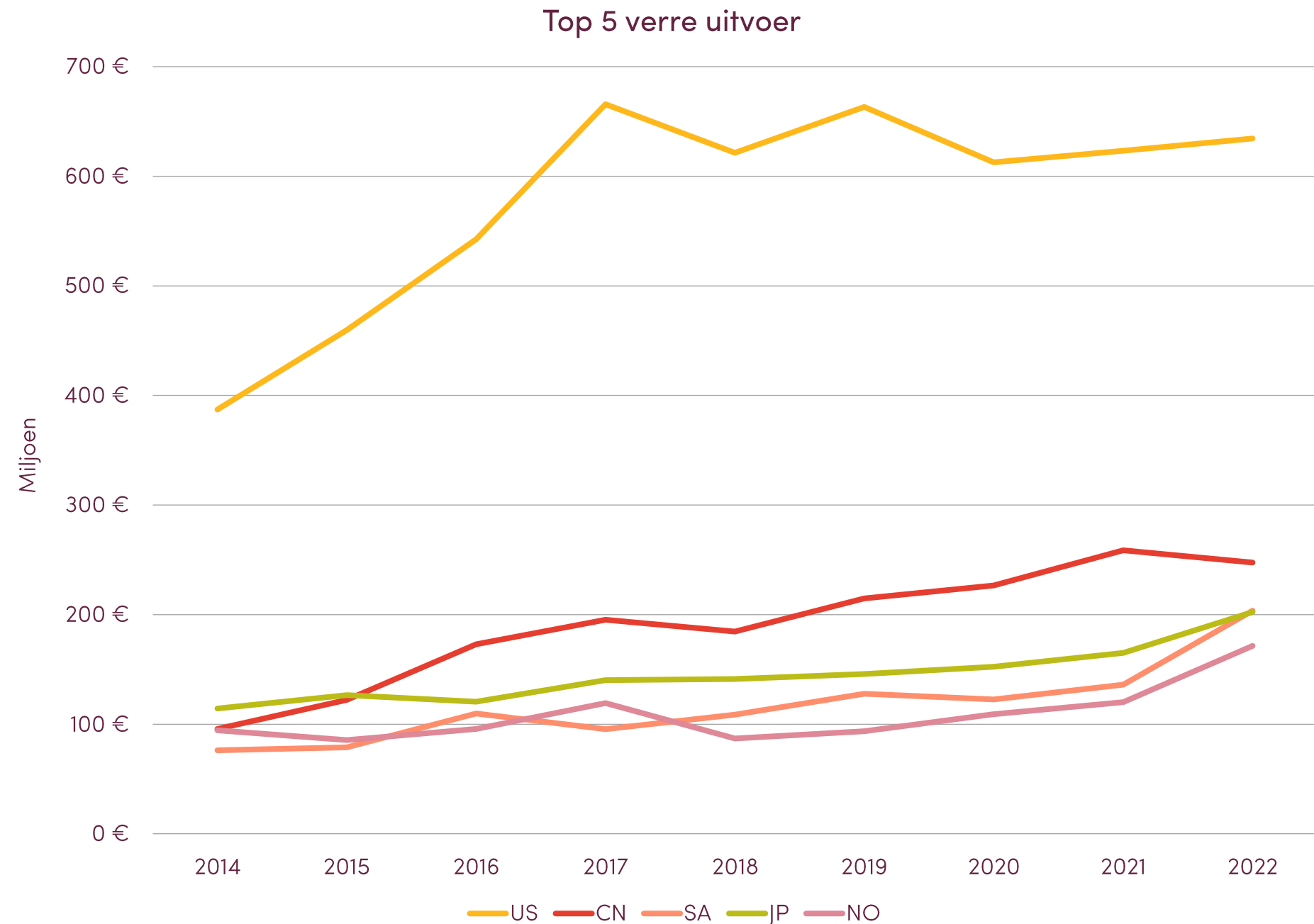
Bron: NBB

Uitvoer verspreidt zich, tot Australië

De Verenigde Staten blijven veruit de belangrijkste verre uitvoerbestemming, maar de exportgroei was daar in 2022 relatief zwak (+1,8%). China, dat geconfronteerd werd met drastische Covid-beperkingen, is één van de weinige landen waarnaar de export in 2022 is gedaald (-4,3%). Op de derde plaats komt de uitvoer naar Saoedi-Arabië, die dankzij een stijging van bijna 50%, de derde plaats van Japan (+22,6%) overneemt. Noorwegen (171,5 miljoen euro; +42,8%) sluit deze top 5 af.

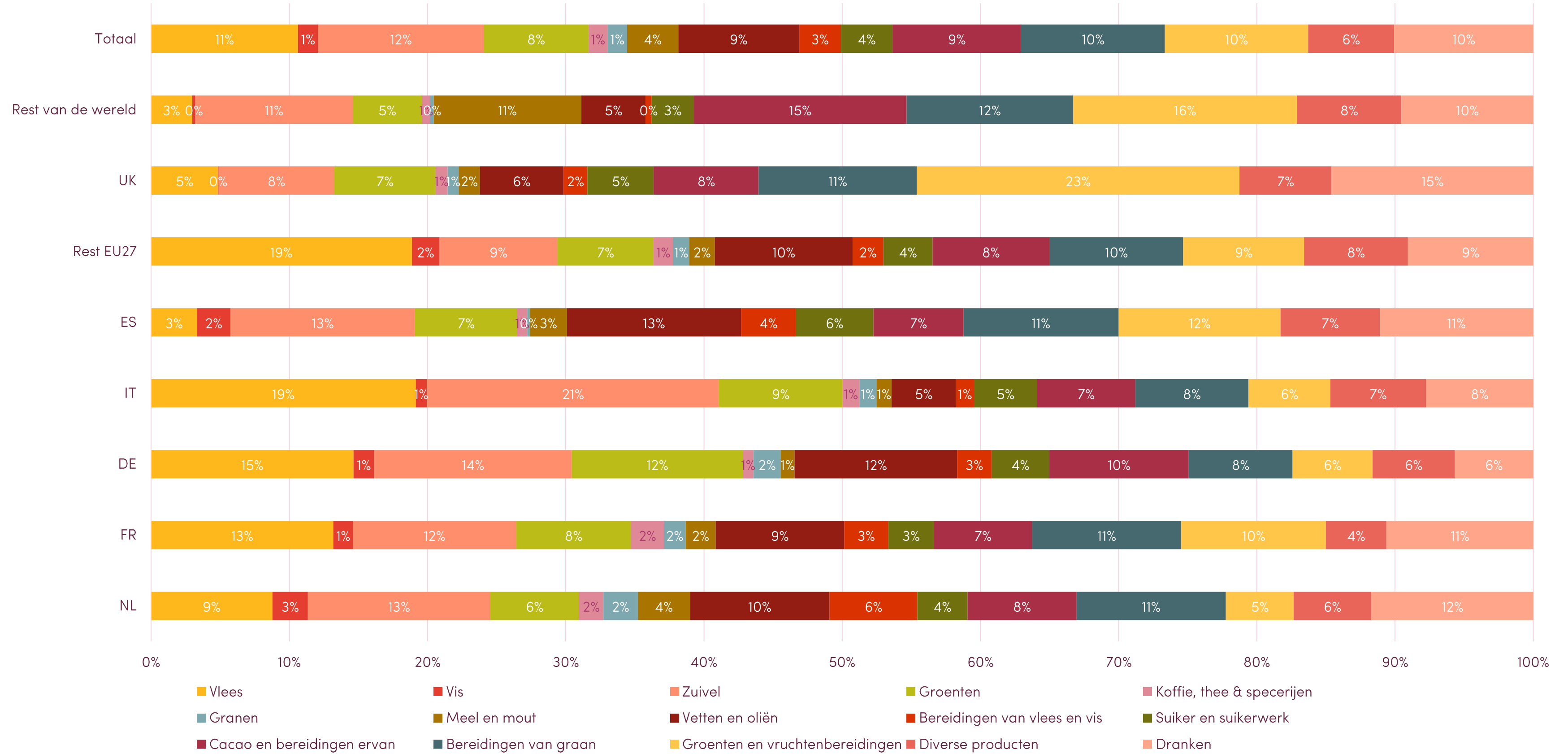
Opmerkelijk:

- Australië (170,9 miljoen euro, +25% in 2022) valt net buiten deze ranglijst.
- De uitvoer naar Rusland daalde met 26%.
- De uitvoer naar Mexico is met 85% gestegen tot 121 miljoen euro in 2022.

Bron: NBB

Verdeling export per productgroep en per exportmarkt Vlaanderen (2022)

Jobs

Nog steeds dé industriële jobcreator

69.500
directe jobs

+2,4%
jobs

Voornaamste bevindingen

70% van de arbeidsplaatsen van de Belgische voedingsindustrie ligt in Vlaanderen

De voedingsindustrie is de grootste industriële werkgever van Vlaanderen

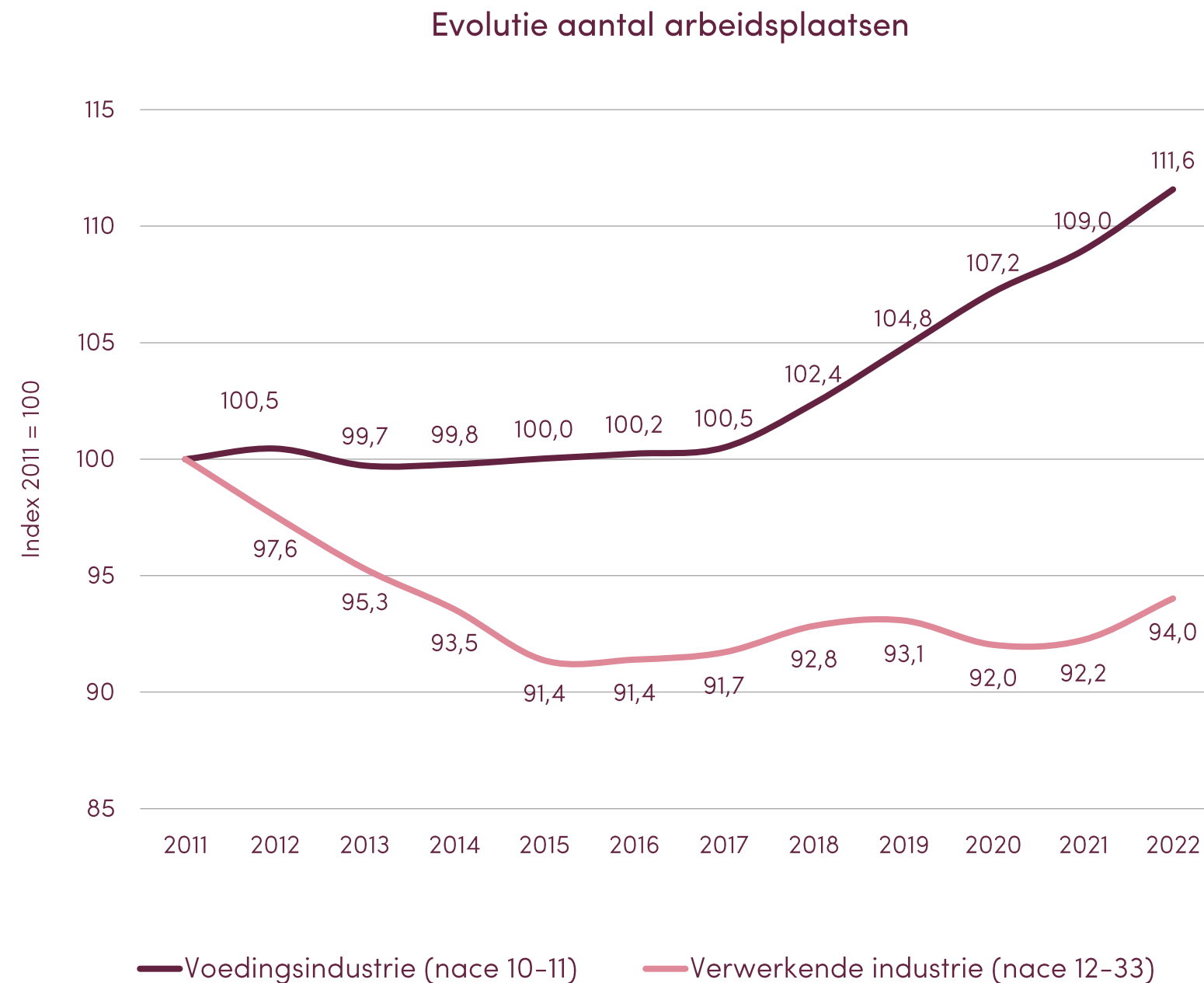
1 op de 5 jobs in de Vlaamse industrie is er één in de voedingsindustrie

Tewerkstelling groeit nog steeds

In 2022 telde de Vlaamse voedingsindustrie 69.500 banen. Ten opzichte van 2021 werden meer dan 1.600 arbeidsplaatsen gecreëerd, een stijging met 2,4%. De groei die de voedingsindustrie kende sinds 2018 zet zich dus voort.

In de rest van de verwerkende industrie is het aantal banen meer gestegen (+5.250 arbeidsplaatsen of 1,9% meer), waardoor het in 2022 weer op het niveau ligt van acht jaar geleden.

Door de uiteenlopende evolutie neemt het aandeel van de voedingsindustrie in de industriële tewerkstelling verder toe. Van 17,4% tien jaar geleden (in 2011) steeg die naar 20,0% in 2022.

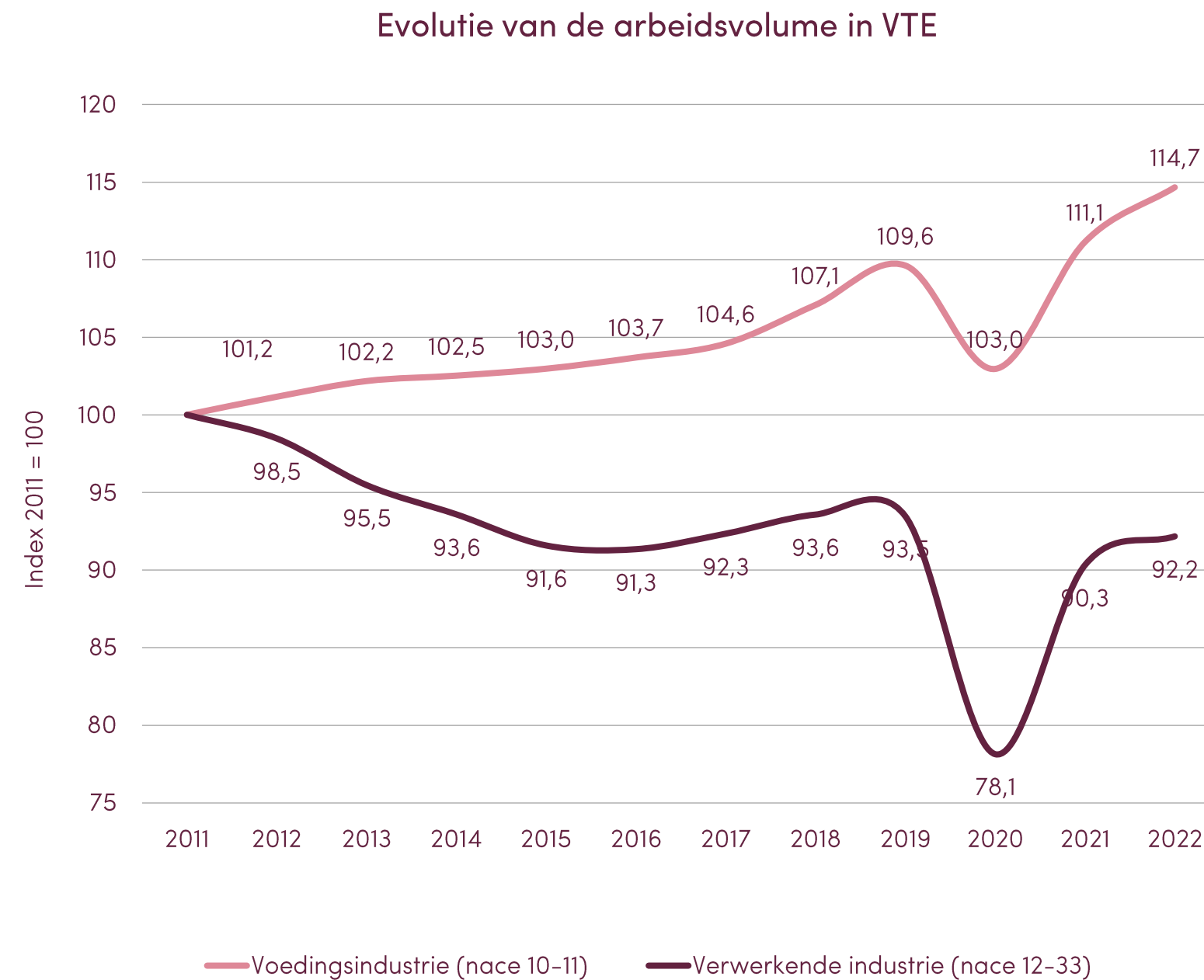
Bron: RSZ gedecentraliseerd, tweede kwartaal (schatting voor 2022)

Arbeidsvolume boven pre-covid niveau

De voedingsindustrie was sterk getroffen door de volledige of gedeeltelijke sluiting van talrijke verkooppunten (horeca, foodservice, export) wegens overmacht door het coronavirus in 2020. Ze nam daarom haar toevlucht tot tijdelijke werkloosheid en dan voornamelijk in het 2de kwartaal.

Maar de werkgelegenheid kwam snel weer boven het niveau van vóór het coronatijdperk. In 2022 bleef het werkgelegenheidsvolume sterk groeien (+3,2%). Voorzichtigheid is echter geboden aangezien deze cijfers betrekking hebben op het tweede kwartaal. De economische gevolgen van de oorlog in Oekraïne zijn in de loop van het jaar in crescendo voelbaar geworden.

Ook in de rest van de verwerkende industrie is sprake van een herstel van de werkgelegenheid na het covid-jaar. Toch ligt het niveau in 2022 nog ver onder dat van de voorgaande jaren.

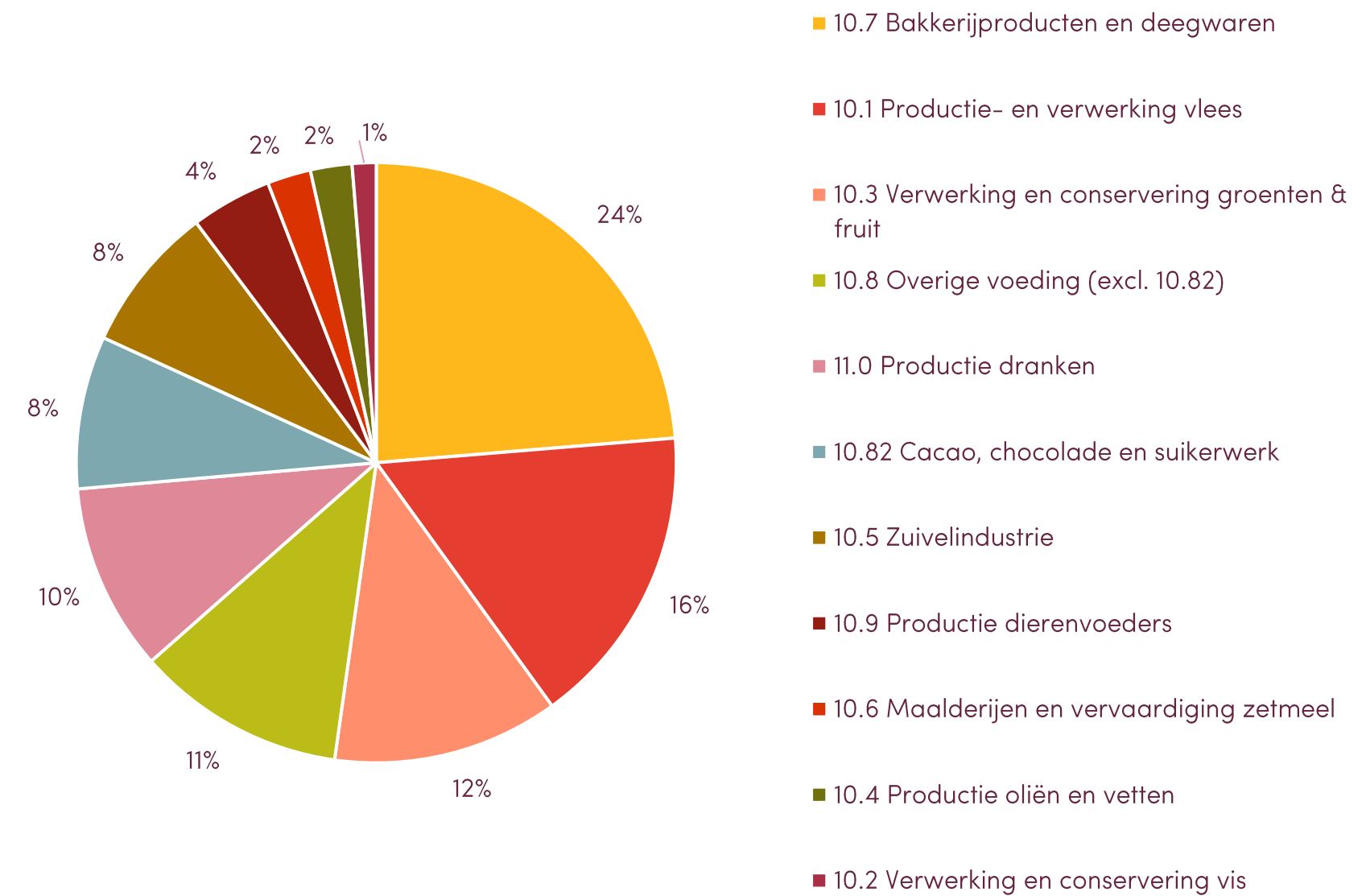
Bron: RSZ gedecentraliseerd, tweede kwartaal (schatting voor 2022)

Sectorale verdeling

De 3 grootste subsectoren in termen van jobs zijn -in volgorde van belang- de bakkerijsector, de productie- en verwerking van vlees, en de verwerking en conservering van groenten en fruit. Die zijn samen goed voor 52% van de tewerkstelling in de voedingsindustrie in Vlaanderen.

De sectoren met de grootste toename van de werkgelegenheid in 2021 zijn de verwerking en conservering vis (+6,7%), de bakkerijsector (+4,4%) en de verwerking van vlees (+3,5%).

Verdeling arbeidsplaatsen naar subsector 2021

Bron: RSZ gedecentraliseerd

Werkgevers

3.203
werkgevers

22
werknemers
per werkgever

Een echte kmo-sector

Voornaamste bevindingen

95% van de werkgevers stelt minder dan 100 werknemers te werk

29% van de Vlaamse industriële werkgevers behoren tot de voedingsindustrie

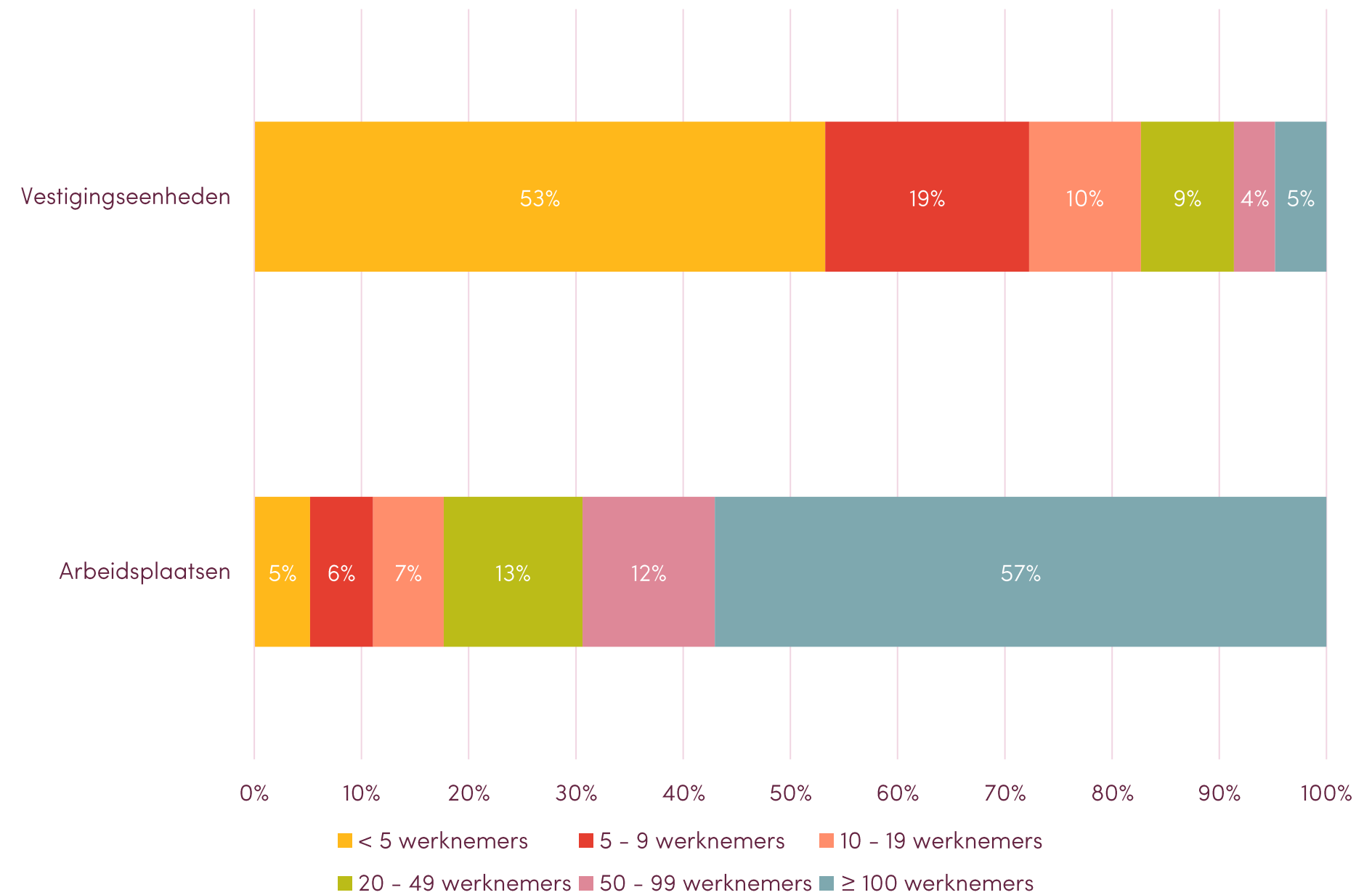
61% van de werkgevers van de Belgische voedingsindustrie bevindt zich in Vlaanderen

Veel werkgevers van kleine omvang

De voedingsindustrie is een sector die bestaat uit kleine en middelgrote ondernemingen. 95% van de vestigingseenheden telt zelfs minder dan 100 werknemers. Qua werkgelegenheid vertegenwoordigen deze werkgevers ongeveer 43% van de arbeidsplaatsen van de voedingsindustrie in Vlaanderen.

Daarnaast steeg het aantal werknemers per bedrijf in bijna vijftien jaar tijd (2008-2022) van 17 naar 22.

Verdeling arbeidsplaatsen en vestigingseenheden naar grootteklasse (2021)

Bron: RSZ gedecentraliseerd

Toegevoegde waarde

€ 6,6
miljard

+5,5%
in 2021

Stijgt na de coronacrisis

Voornaamste bevindingen

15% van de toegevoegde waarde van de Vlaamse industrie komt van de voedingsindustrie (2de sector na de chemie)

De toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie is met gemiddeld 2,2% per jaar gestegen sinds 2016

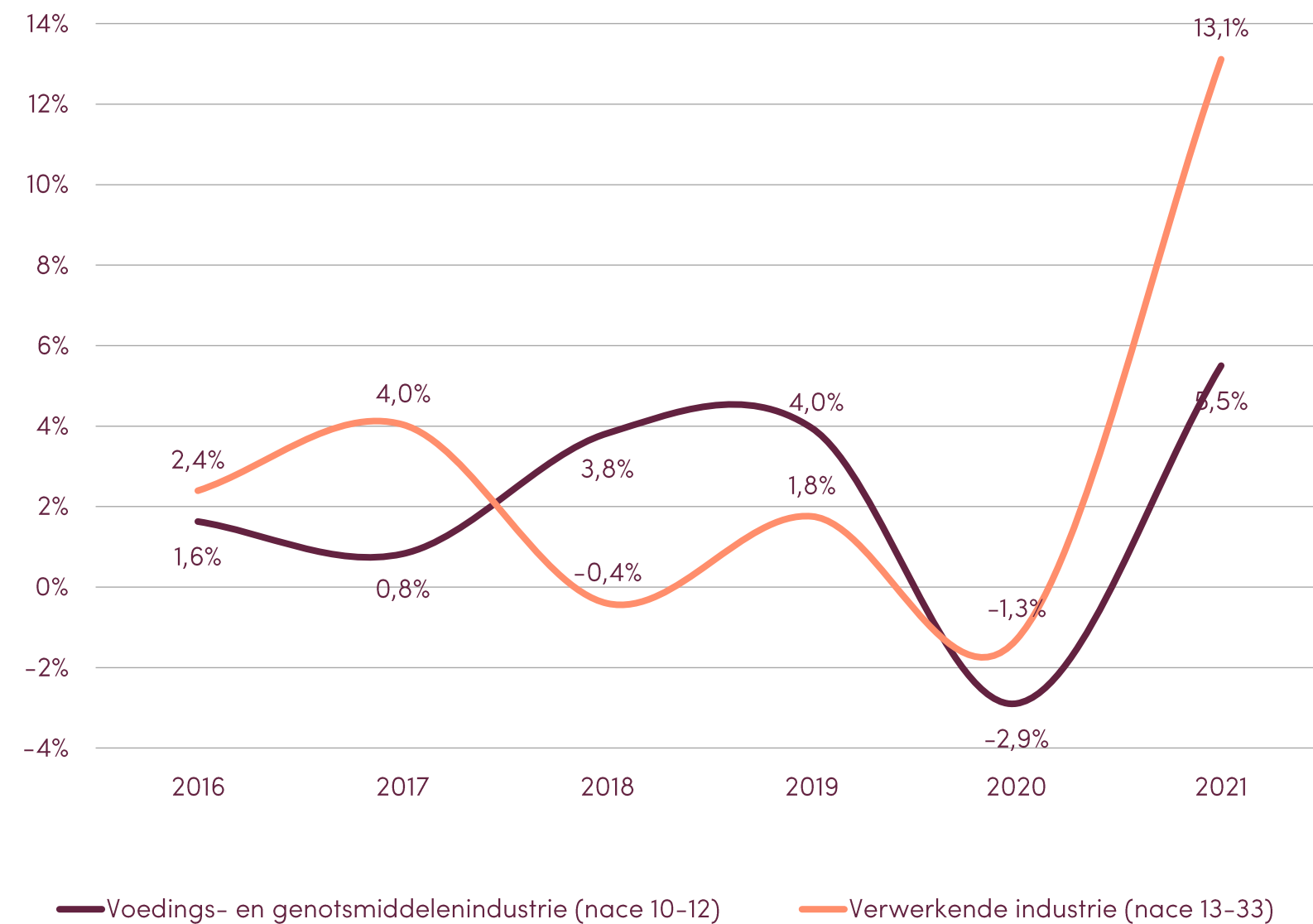
De rest van de industrie doet het in 2021 veel beter (+13,1%)

Stijging van de toegevoegde waarde

Na structurele vertragingen en een dieptepunt in 2020 is de groei van de toegevoegde waarde van de Vlaamse voedingsindustrie (inclusief tabak) fors gestegen in 2021.

Door de uitzonderlijke groei van de toegevoegde waarde van de rest van de verwerkende nijverheid in 2021 is de gemiddelde jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde gedurende de laatste 5 jaar in de voedingsindustrie (+2,2%) gezakt onder de gemiddelde groeivoet in de rest van de verwerkende industrie (+3,3%).

Jaarlijkse groei van de toegevoegde waarde in lopende prijzen

Bron: NBB

Concurrentiekracht

Zwaar onder druk

20%

Duurdere elektriciteitsfactuur

24,0%

Loonkostenhandicap

Takeaways

In België is een uur werken 24% duurder dan in de buurlanden

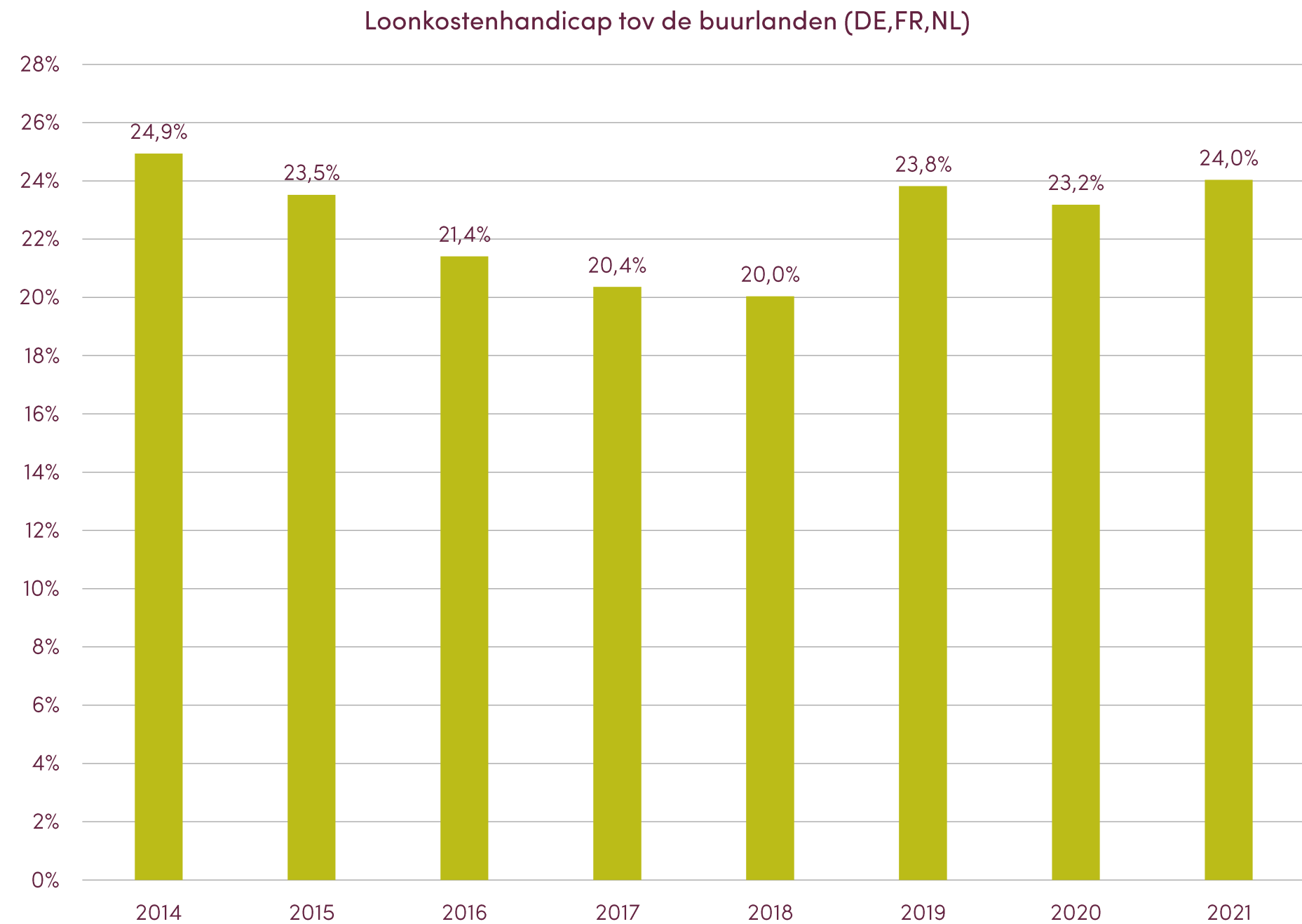
Beleidskeuzes maken elektriciteitsfactuur voedingsbedrijven 20% duurder dan in de buurlanden

Door de lasagne aan taksen draagt de Vlaamse voedingsindustrie bijna 5 miljard euro bij aan de overheidsfinanciën

Een zware loonkostenhandicap

Eind 2014 bedroeg de loonhandicap van de Belgische voedingsindustrie (rekening houdend met de loonsubsidies) bijna 25% ten opzichte van het gewogen gemiddelde van de drie buurlanden. Gelet op de concurrentiepositie van de sector, is dit een onhoudbaar hoog niveau.

Door diverse overheidsmaatregelen (indexsprong, loonmatiging, belastingverschuiving) verkleinde de loonhandicap tot in 2018. Op basis van de (voorlopige) berekeningen van de CRB zou de loonkostenhandicap helaas weer zijn toegenomen.

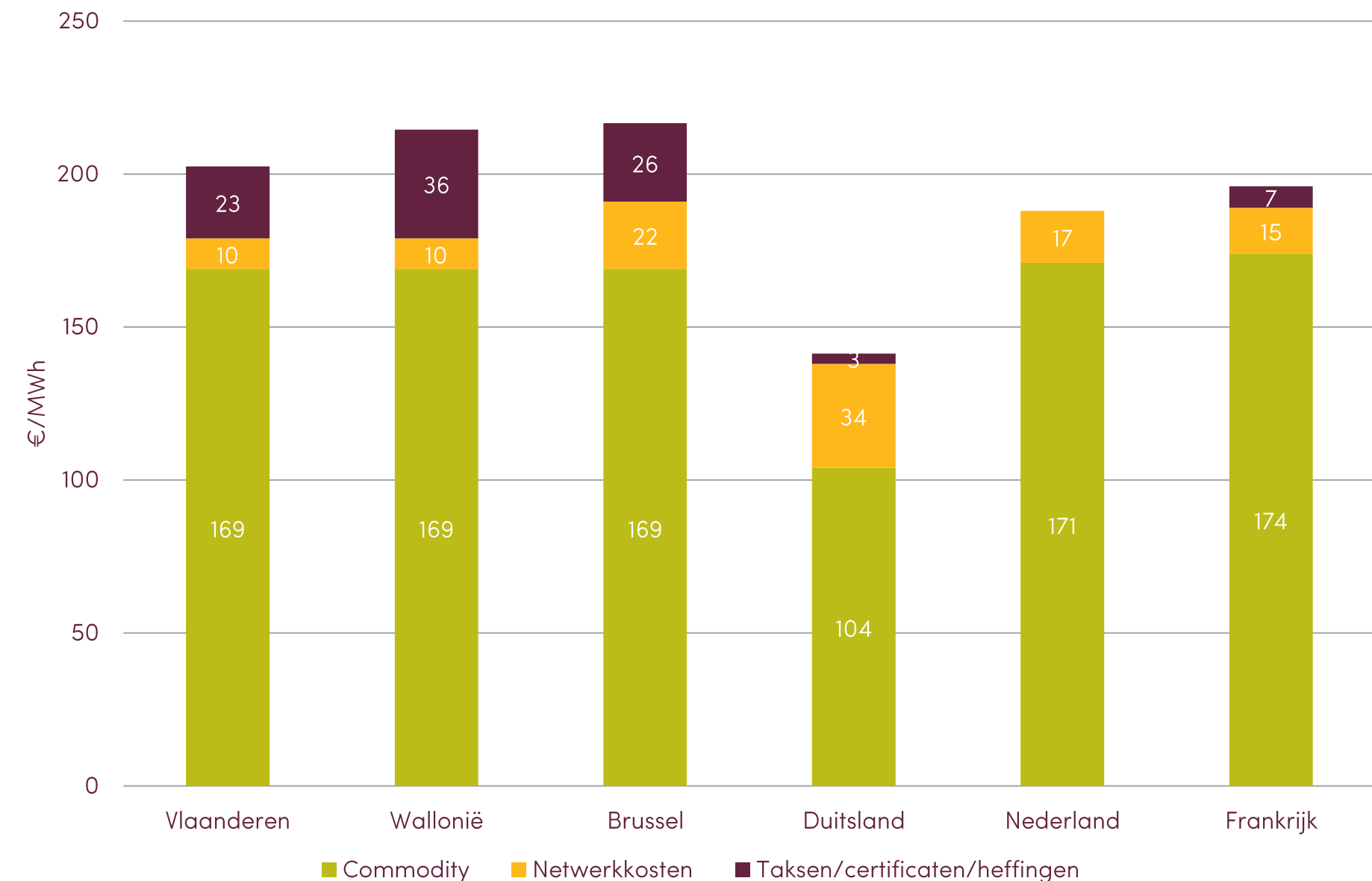
Bron: CRB

Hogere kostprijs elektriciteit als gevolg van de meerkosten

Kleine Vlaamse elektro-intensieve voedingsbedrijven betalen hun elektriciteit respectievelijk 5% en 18% duurder dan in Frankrijk en Nederland. In Duitsland zou een gelijkaardig bedrijf haar verbruik 43% minder betalen omdat de prijs van de commodity daar veel lager ligt (CREG). In vergelijking met de andere gewesten in ons land, kost elektriciteit minder in Vlaanderen.

Door de stijging van de commodity-prijs in de Europese Unie als gevolg van de oorlog in Oekraïne is het verschil met Frankrijk en Nederland sterk gedaald (nog 16% en 23% resp. in 2022). Onze energiekostenhandicap is dus vandaag voornamelijk te wijten aan belastingen: in Nederland zijn er geen belastingen, terwijl ze in Frankrijk 3 keer lager zijn.

Elektriciteitskost voor een klein elektro-intensief bedrijf (10 GWh) tov de buurlanden (2023)

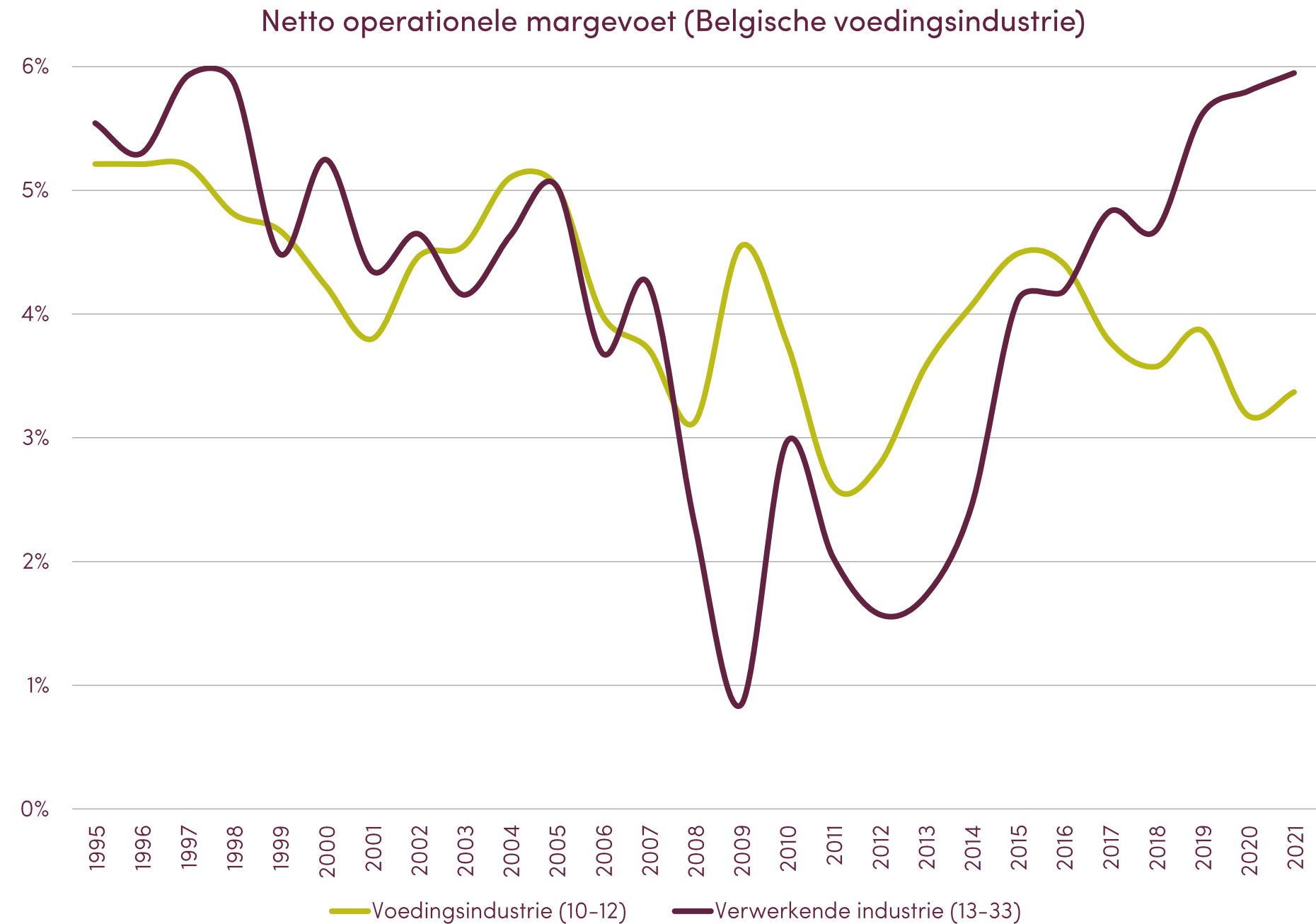
Bron: CREG, eigen berekeningen

De netto exploitatiemarge herstelt zich niet

De netto operationele marge van de Belgische voedingsindustrie daalt structureel. Er kan echter worden geconstateerd dat in het verleden de marge zich na een crisis (financiële en economische crisis van 2008-2009, stijging van de voedselgrondstoffenprijzen in 2011) altijd relatief goed heeft hersteld. Dit is niet het geval voor de covid crisis. In 2021 heeft de margevoet zich weliswaar hersteld, maar blijft ver onder het niveau van vóór de crisis. Dit wordt verklaard door de explosie van de productiekosten in 2021.

De rest van de verwerkende industrie daarentegen, heeft haar operationele marge geconsolideerd tot 5,95%, bijna het hoogste niveau ooit.

Voor de voedingsindustrie blijft het behalen van een voldoende marge een grote uitdaging. De marge stelt voedingsbedrijven immers in staat om investeringen te doen, maar ook om de werkgelegenheid te verhogen.

Bron: NBB, eigen berekening

Lasagne van taksen

De directe werkgelegenheid in de Vlaamse voedingsindustrie in 2021 leverde 1,4 miljard euro sociale bijdragen op aan de sociale zekerheid, een stijging met 19% ten opzichte van 10 jaar geleden. Deze stijging is vooral te verklaren door een toename van het aantal werknemers in de voedingsindustrie en de automatische indexering van de lonen.

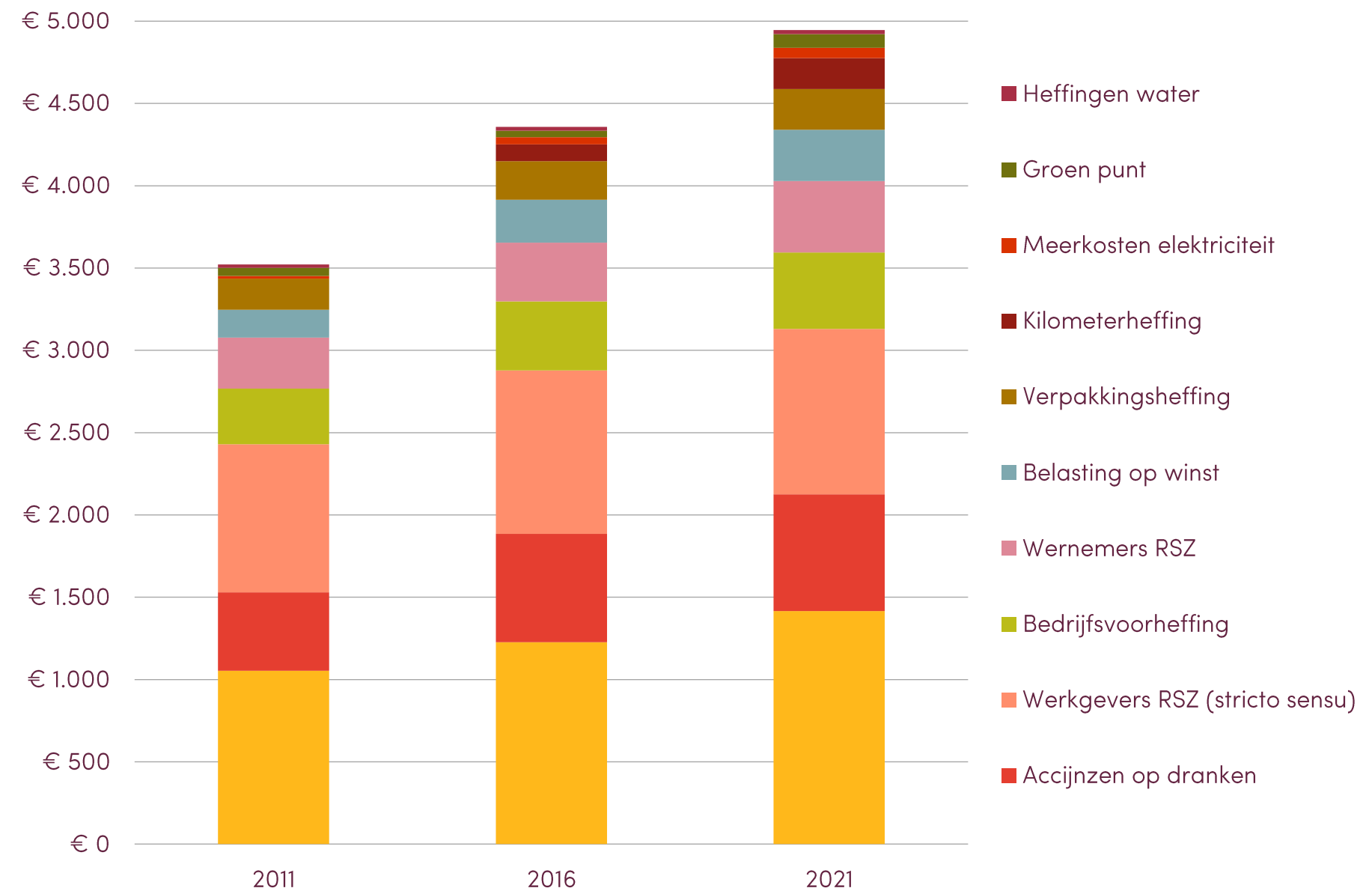
De talrijke belastingen, bovenop de vennootschapsbelasting, die voedingsbedrijven moeten betalen, wegen zeer zwaar met een totaal van 1,3 miljard euro in 2021, waarvan ongeveer 710 miljoen euro accijnzen op dranken.

De concurrentiekracht van de Vlaamse voedingsbedrijven kent, door deze opeenstapeling van belastingen, dus een ernstige handicap.

Bijdrage aan de overheidsfinanciën

Voeg daar nog eens de BTW op voeding en dranken (1,4 miljard euro betaald door de Vlaamse huishoudens) aan toe, en dan bedraagt de totale bijdrage van de Vlaamse voedingsindustrie aan de overheidsfinanciën in 2021 bijna 5 miljard euro.

(Para-)fiscaliteit op op voedings-bedrijven, -arbeid en -consumptie in Vlaanderen

Bron: RSZ, NBB, FOD Financiën, Belfirst, CREG, Viapass, eigen berekeningen

Vacatures

Vraag naar technische profielen

7.580

ontvangen
vacatures

**Technische
profielen**

Voornaamste bevindingen

Technische profielen zijn het meest in trek

Ontvangen vacatures in de voedings- en drankensector blijft op een zeer hoog niveau

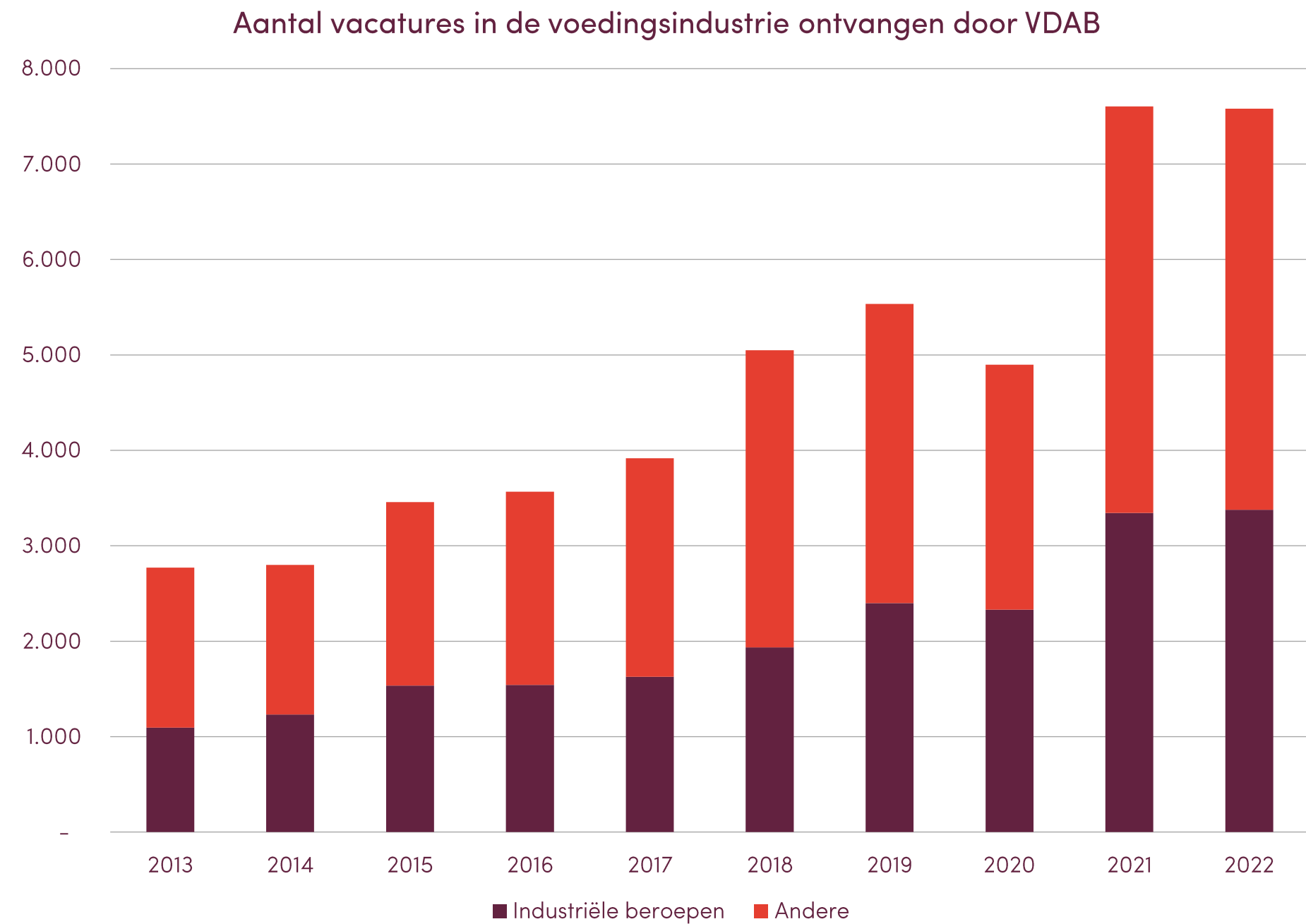
Meer dan 1/10de van de vacatures in de voedingsindustrie betreft productieoperatoren

Veel openstaande vacatures

De vacatures in de voedingsindustrie die de VDAB ontving, stegen tussen 2021 en 2019 met 37%. In 2022 bleef dit aantal ongeveer op dit historisch hoge niveau (-23). Vanaf juli 2022 is er echter een sterke daling van de ontvangen aanbiedingen.

Ruim 44% van de vacatures betreft industriële beroepen, waaronder veel kritische functies of knelpuntberoepen.

In 2022 vermeldt Alimento dagelijks gemiddeld 3.500 vacatures op de website www.foodatwork.be.

Bron: VDAB

Vacatures in 2022

Vacatures zijn vooral te vinden in de technische profielen, zoals productieoperatoren in de voedingsindustrie en onderhoudsmecaniciens. Naast deze bijzonder moeilijk te vinden algemene industriële profielen, zijn er ook enkele specifieke profielen voor de voedingssector, zoals bakkers of patissiers. Verpakking en logistiek zijn ook zeer gevraagde profielen in de voedingsindustrie.

Top 10 van de door de VDAB ontvangen vacatures in industriële beroepen
Productieoperator voeding
Verpakker
Onderhoudsmecaniciens
Leidinggevende industriële productie
Magazijnmedewerker
Operator verpakkingsinstallaties
Bakker
Productiemedewerker
Patissier chocoladewerker ijsbereider
Technicus industriële installaties

Bron: VDAB

food.be

Small country. Great food.

‘Food.be – Small country. Great food.’ is the promotional brand created by Fevia, the Belgian food and drink federation.

Discover the quality, diversity and innovation of more than 1.200 Belgian food and drink companies on **food.be**